

razmere za peloponeške vojske, kdor ve, da je bil Sofoklej ob nesrečni sicilski vojski okoli leta 413. med svetovalci (πρόβουλοι), in komur ni neznano, da se Sofoklej ni samo državniskega delovanja udeleževal, ampak da se je tudi popolnoma gibal in sukal pod mogočnim uplivom velikega državnika — Perikleja, — saj je Sofoklejeva umetnost pravi, neizkaljeni izraz Periklejevih Aten in njih omike, — pač priznava, da je drama »Edip na Kolonu« vsaj deloma tendenciozna. Tudi Evripid, vrstnik Sofoklejev, je pisal politične drame (prim. Heraklide). Ali pesnik zato, ker ni politik v pravem pomenu besede, ali ker se le deloma havi s politikom, ne sme in ne more pisati politične, tendenciozne drame? Zgodovina nas uči, da najodličnejši pesniki zlagajo dostikrat pesmi ne le iz pesniškega, ampak tudi iz političnega nagiba. Drami »Edip na Kolonu« je dala povod brezdvomno tudi peloponeška vojska, saj jo je Sofoklej spisal proti koncu omenjene vojske. Iz vsebine drame se tudi razvidi, da se je Sofoklej oziral na razmere, osebe in države iz časa peloponeške vojske.

J. Jenko.

»**Maksimilijan I., cesar mehikanski.**« Slovenskemu ljudstvu pisal Fr. Nedeljko. V Ljubljani. Založil J. Giontini. 1892. 8°. Str. 69. Cena 20 kr. — Ta knjižica o nesrečnem Maksimilijanu ni prva v slovenskem slovstvu. Pa ona prva, »Cesar Maks in Meksika«, se je jako poizgubila. Ker je junaški Maks dobro znan našemu narodu, zato hode pač rad marsikdo v roke vzel tudi to knjižico, ki pripoveduje v lepi in mični obliki o življenju, o cesarovanju in naposled o tužni smrti Maksovi v tuji zemlji. Že tak dogodek sam na sebi mika bralca, kaj še le, če se spomnimo, da je tudi marsikateri Slovenec šel po jednako srečo v tujino. Mnoge strani v knjigi so nam ugajale, bodisi zgodovinska natančnost in pa umno razvijanje, ker le tako umevamo nesrečno smrt cesarjevo, bodisi jezik, ki je dokaj čist in pravilen. Vendar bi želeli za »slovensko ljudstvo«, da bi bile nekatere stvari bolj domače razložene, zlasti verske ali cerkvene razmere, zakaj izrazi, kakor »klerikalna stranka«, ne pojasnjujejo ljudstvu resnice. Na str. 60. naj bi se bilo omenilo, da ono poročilo o smrti cesaričini ni bilo resnično, ker vsak čitatelj pač ne vé, da je cesarica še dandanes živa.

Sicer je pa zgodovina pokojnega mehikanskega cesarja za vsakatega jako poučna, če le hoče misliti o usodi narodov, kakor o sreči posameznega človeka.

»**Ilustrovani narodni koledar**« za navadno leto 1893. V. leto. Celje. Uredil in izdal Dragotin Hribar. 8°. Str. 160. Cena vez. knjigi 1 gld. — Po zunanji obliki je ta koledar najelegantnejši med drugimi slovenskimi koledarji. Ima osem ličnih slik, zlasti lepo izvirno sliko celjskega mesta po fotografiji gosp. Magoliča, in pa vkusno, vablivo prirejeno vezavo. V vsebini spoznavamo »Mihaela Vošnjaka« z bratom dr. Josipom vred (življenjepisna črtica s slikama), že znano pripovedovalno zmožnost Pavline Pajkove v noveli »Igra s srečo«, pisatelja Ahasvera »iz popotnih spominov« in mladostni

spis gosp. S. Rutarja (iz l. 1875.) »Selitev Slovanov proti jugu«. Tako je torej tvarina v tem obsegu dokaj raznovrstna. V jezikovni obliki se kaže poleg skrbne poprave še marsikaka hiba, celó v Aškerčevem prevodu »Car Vahtang«, n. pr.: »Mesto klatim da sredi se gôr« in »ima prav«. — Koledar je primerjen samo odraslim, zvedenim čitateljem.

Dr. Fr. L.

PRVAŠKO SLOVSTVO.

(Piše J. Barlè.)

Ni dolgo od tega, kar je zagledala v Križevcih beli svet knjiga Iv. Lepušiča: »**Bošnjakuše.**« Pripovijesti. 1892. 8°. Str. 145. Cena 60 kr. — Menda je pisatelja navdušilo to, da so bile tako laskavo sprejete njegove: »Slike iz Bosne«, katere je izdal v letošnji Matici. V kratkem je napisal drugo knjigo iz bosanskega življenja. — V knjigi je večja povest »Marijan« in mala: »Sejda«. Sejda je lepa slika iz onega časa, ko so naši osvojili Bosno. Jure, sin kmeta Petra Benčiča, ne more pozabiti jedinice Mustavagine, Sejde, s katero se je bil seznanil še kot otrok, ko je prinašal agi mleko. Tudi ona je njemu naklonjena, ali kaj pomaga, ker je baš ondaj najbolj napeto med mohamedanci in rajo. Ne samo to, ampak tudi dolgovrati mujezin Abduhal pogleduje prav često za dekletcem, katero mu je zmešalo še ono malo pameti, kar je je imel preje. A kar je najhuje, Mustavaga sam sili, da vzame Sejda Abduhala. Ni druge pomoči, kakor da še za časa pobegne v varnejše kraje. Mlada se dogovorita, da pride čez nekaj časa Jure preoblečen po turško in odvede deklico. Dober znanec, Juretov ujec (franciškan) fra. Stipo dá Juretu turško obleko, da se odpoti bogato preoblečen v kraj, kjer je bivala deklica, da jo ob priliki odvede. Ali bilo mu je v nesrečo. Baš onih dnij je prekoračila avstrijska vojska mejo, ulovila z drugimi Turki tudi Jureta in ga odvela tja gori v Olomuc, a Mustavago so vojaki ubili, le Sejda je še ob pravem času srečno pobegnila k svoji prijateljici, a od ondodi k fra. Stipu. Dobri ujec jo je učil resnic sv. vere in nekega dne krstil v svoji kapelici. Za spomin na Jureta, o katerem ni bilo niti duha, niti sluha, nazvala se je Sejda ob krstu Jurka. Že je mislila oditi v samostan, kar dojde nenadoma v hišo Jure, raztrgan in izmučen. Da je bila kmalu potem poroka, ni mi treba omenjati, a dobri fra. Stipo je imel kaj zapisovati v svojo »kroniko«.

Večja povest je »Marijan: spominjanja na prvo novačenje (vojaški nabor) u Bosni.« Tudi tu ni zapletenih dejanj, a pripoveduje se dosti obširno, prizor se pridružuje prizoru. Ni boljših prijateljev, kakor sta zlatarja Stanko in Marijan. Stanko ima le sestro Pavko, a Marijan mater Jurko. Čegava bi bila Pavka, če ne Marijanova, pa zato ni čudno, če sta se rada gledala. Ali kjer se dva vjemata, tam se hitro najde tretji, kateri jima zavjeda srečo, a ta tretji bil je vaški knez (župan) Stipan. Tudi njemu je bila Pavka povšeči, pa je želel, da bi bila njegova žena. Da zvrši svoje zlobne nakane, ni